УДК 657.37
JEL: M 41

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

©2019 СТОРОЖУК Т. М.

УДК 657.37
JEL: M 41

Сторожук Т. М. Звіт про рух грошових коштів як інформаційне джерело управління грошовими потоками підприємства

Аналітичні можливості звіту про рух грошових коштів значні та важливі, але використовуються не повною мірою. Звіт відображає вплив операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємств на стан його грошових коштів та їх еквівалентів за звітний період часу і дає змогу пояснити причини змін за цей період. Політика управління залишками грошових активів повинна передбачати рентабельне їх використання. Відображення руху грошових коштів від операційної діяльності може здійснюватися як за прямим, так і за непрямим методом. Прямий метод дозволяє проаналізувати й оцінити напрями надходження та витрачання грошей, простежити рух грошових потоків у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, зробити аналіз чистого грошового потоку і визначити його структуру. Звіт, складений за непрямим методом, відображає причини зміни залишку грошових коштів та їх перетворення на різні форми активів і розкриває взаємозв'язок отриманого прибутку зі зміною оборотних активів і поточних зобов'язань та забезпечень. Зважаючи на важливість грошових коштів, різну аналітичну цінність звіту за прямим і непрямим методом та з метою ефективного всебічного аналізу грошових потоків для прийняття дієвих управлінських рішень запропоновано складати звіт за обома методами.

Ключові слова: *грошові кошти, грошові потоки, звіт про рух грошових коштів, прямий метод, непрямий метод, аналітичні можливості, управління грошовими потоками.*
DOI:
Бібл.: *10.*

Сторожук Тетяна Миколаївна *– кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, Національний університет державної фіскальної служби України (вул. Університетська, 31, Ірпінь, 08201, Україна)*
E-mail: *stevan@ukr.net*
ORCID: *http://orcid.org/0000-0003-2260-1301*

УДК 657.37
JEL: M 41

Сторожук Т. Н. Отчет о движении денежных средств как информационный источник управления денежными потоками предприятия

Аналитические возможности отчета о движении денежных средств значительные и важные, но используются не в полной мере. Отчет отражает влияние операционной, инвестиционной и финансовой деятельности предприятий на состояние его денежных средств и их эквивалентов за отчетный период времени и позволяет объяснить причины изменений за этот период. Политика управления остатками денежных активов должна предусматривать рентабельное их использование. Отображение движения денежных средств от операционной деятельности может осуществляться как прямым, так и косвенным методом. Прямой метод позволяет проанализировать и оценить направления поступления и расходования денег, проследить движение денежных потоков в результате операционной, инвестиционной и финансовой деятельности, сделать анализ чистого денежного потока и определить его структуру. Отчет, составленный косвенным методом, отражает причины изменения остатка денежных средств и их превращение в различные формы активов и раскрывает взаимосвязь полученной прибыли с изменением оборотных активов и текущих обязательств и резервов. Учитывая важность денежных средств, различную аналитическую ценность отчета, составленного прямым и косвенным методом, и с целью эффективного всестороннего анализа денежных потоков для принятия действенных управленческих решений предложено составлять отчет двумя методами.

Ключевые слова: *денежные средства, денежные потоки, отчет о движении денежных средств, прямой метод, косвенный метод, аналитические возможности, управление денежными потоками.*
Библ.: *10.*

Сторожук Татьяна Николаевна *– кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры бухгалтерского учета, Национальный университет государственной фискальной службы Украины (ул. Университетская, 31, Ирпень, 08201, Украина)*
E-mail: *stevan@ukr.net*
ORCID: *http://orcid.org/0000-0003-2260-1301*

UDC 657.37
JEL: M 41

Storozhuk T. M. Funds Flow Statement as an Information Source of the Enterprise Monetary Flows Management

The analytical capabilities of a funds flow statement are significant and important, but are not used to the full extent. The statement reflects the impact of operating, investment and financial activities of enterprises on the status of its monetary assets and their equivalents during the reporting period of time and allows to explain the reasons of changes during this period. The policy of managing the balances of monetary assets should provide for cost-effective use. The movement of funds from operating activities can be carried out both by direct and indirect methods. The direct method allows to analyze and evaluate the directions of income and expenditure of money, trace the movement of funds as result of operating, investment and financial activities, to carry out analysis of the net cash flow and define its structure. The statement, drawn up indirectly, reflects the reasons for the change in balance of funds and their transformation into various forms of assets, and discloses the relation of profits with changes in circulating assets and current liabilities and reserves. Given the importance of cash, the different analytical value of the statements, compiled directly and indirectly, and with the purpose of an efficient comprehensive analysis of monetary flows for the effective managerial decision-making, it is suggested to compile the statement using both methods.

Keywords: *monetary means, monetary flows, funds flow statement, direct method, indirect method, analytical capabilities, monetary flows management.*
Bibl.: *10.*

Storozhuk Tetiana M. *– PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, National University of the State Fiscal Service of Ukraine (31 Universytetska Str., Irpin, 08201, Ukraine)*
E-mail: *stevan@ukr.net*
ORCID: *http://orcid.org/0000-0003-2260-1301*

Грошові кошти є обов'язковим і необхідним активом будь-якого суб'єкта економічних взаємовідносин. Грошові кошти – це найбільш ліквідна категорія активів, яка забезпечує поточну платоспроможність суб'єктів господарювання, а відповідно, і їх конкурентоспроможність та свободу вибору дій. Політика управління грошовими коштами полягає в оптимізації розміру їх залишку з метою забезпечення постійної платоспроможності й ефективного використання в процесі збереження. Основним інформаційним ресурсом для здійснення аналізу, контролю та управління грошовими коштами підприємства для внутрішніх користувачів є дані бухгалтерського обліку та звітності; для зовнішніх користувачів – це фінансова звітність підприємства, зокрема баланс та звіт про рух грошових коштів підприємства. Фінансова звітність сьогодні є найдешевшою, але водночас і найдієвішою рекламою підприємства для тих, хто зацікавлений у цій інформації та володіє основами економічних знань. Аналітичні можливості звіту про рух грошових коштів підприємства великі та надзвичайно важливі, але не повною мірою використовуються при прийнятті управлінських рішень як внутрішнім менеджментом, так і зовнішніми користувачами.

Питання використання інформації обліку та звітності в управлінні підприємством є постійно під пильною увагою науковців. Зокрема висвітлені в працях Бернстайна Л., Бутинця Ф. Ф., Ван-Бреди, Вериги Ю. А., Голова С. Ф., Ковальова В. В., Кірейцева Г. Г., Легенчука С. Ф., Леня В. С., Нідлза Б., Рішара Ж., Соколова Я. В., Хендріксена Е. С., Хомина П. Я., Чижевської Л. В., Черемісової Т. А., Шеремета А. Д. та інших.

Засади визначення сутності грошових потоків і управління ними розглядалися в роботах Барабаш Н. С., Бланка І. О., Білик М. Д., Брігхема Ю, Дж. ван Хорна, Маркіна І. А., Майбороди О. Є., Майбороди О. В., Поддєрьогіна А. М., Реплюк О. В., Цигана Р. М., Чабанюк О. М., Чижишина О. І. та ін. Ними зроблено значний внесок у визначенні сутності грошових потоків і управління ними.

Незважаючи на велику кількість наукових робіт, проблеми оптимізації управління грошовими потоками в сучасних умовах господарювання на основі даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності потребують подальших і поглиблених досліджень. *Мета* статті полягає у визначенні аналітичних можливостей звіту про рух грошових коштів та їх використання при управлінні грошовими потоками.

Звіт про рух грошових коштів відображає вплив операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємств на стан його грошових коштів та їх еквівалентів за звітний період часу і дає змогу пояснити причини змін грошових коштів за цей період. Безумовно, інформацію про господарську діяльність підприємства можна отримати з інших форм звітності, але звіт про рух грошових коштів узагальнює всю інформацію про діяльність, яка впливає на грошові кошти та їх потоки. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1] грошові кошти (гроші) – це готівка, кошти на рахунках у банках і депозити до запитання. До складу грошових коштів входять також їх еквіваленти. Еквівалентами грошових коштів є короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які відповідають певним умовам [1]: вільно конвертуються в певні суми грошей; існує попит на активному ринку; мають незначний ризик зміни вартості. Як правило, це високоліквідні інвестиції в цінні папери на строк, що не перевищує трьох місяців. При цьому варто пам'ятати, що грошові кошти, які обмежені у використанні для здійснення поточної діяльності підприємства, не включаються до складу грошових коштів і в балансі відображаються як фінансові інвестиції.

Наявність грошових коштів у будь-якого суб'єкта господарювання є обов'язковим для здійснення його діяльності, та їх значення важко переоцінити. Б. Райан [2, с. 9–10] свого часу визначив три основні закони фінансового менеджменту, перший з яких «Критичний фінансовий фактор успіху» гласить: «підприємство не виживе, якщо воно не зможе виробляти достатньої кількості додаткових грошових коштів у результаті своїх операцій для фінансування затрат на підтримку свого функціонування». Необхідність оптимізації грошового потоку з метою підвищення результативності діяльності підприємства, на думку О. І. Чижишина, зумовлена розумінням того, що чистий прибуток не збігається з чистим грошовим потоком. У короткотерміновій перспективі підприємство може вижити, навіть якщо воно не отримує прибутку, маючі достатні готівкові резерви, але воно не може вижити без готівки, навіть якщо працює прибутково [3, с. 487].

Основна інформація, яка відображається у звіті про рух грошових коштів, – це залишок коштів та їх рух. Залишок коштів на початок і кінець звітного періоду представляє собою залишок тимчасово вільних грошових коштів та їх еквівалентів в касі готівкою та на рахунках в банках, які не обмежені у використанні. Дана інформація має бути ідентичною до показників Балансу ф. 1. Залишок грошових активів необхідний підприємству для здійснення поточної діяльності (нагальних виплат) і підтримання необхідного рівня платоспроможності за поточними зобов'язаннями підприємства та страхування ризику несвоєчасного надходження коштів у зв'язку з погіршенням кон'юнктури на ринку або уповільненням платіжного обороту. Перевірку адекватності суми залишку потребам можна здійснити розрахунковим шляхом, на основі суми операційного залишку грошових активів і коефіцієнта нерівномірності (варіації) надходження грошових коштів в окремі періоди попереднього року.

Політика управління тимчасово вільними залишками грошових активів повинна передбачати за-

безпечення рентабельного використання грошових коштів. Основними засобами для довгострокової успішної діяльності підприємства сьогодні є менеджмент і оптимізація грошових коштів, а не прибутки і доходи. Прибутки і доходи, не втрачаючи своєї важливості, стали більше презентаційними, підлеглими показниками [2, с. 13]. У даному сенсі управління має приймати рішення щодо мінімізації втрат альтернативного доходу і проти інфляційного захисту в процесі зберігання грошових коштів. До числа таких заходів можна віднести: використання високоприбуткових поточних фінансових інструментів у вигляді короткострокових депозитних сертифікатів банків, державних короткострокових облігацій тощо; використання короткострокових грошових інструментів інвестування у вигляді депозитних внесків у банках; здійснення інших короткострокових прибуткових інвестицій в інші підприємства, проекти, заходи тощо; вдосконалення умов зберігання залишку грошових активів на рахунках в банках та інше.

Але залишки грошових коштів на рахунках і в касі значних доходів підприємству не принесуть, а їх зростання означає втрату підприємством альтернативних доходів у вигляді упущеної вигоди від фінансових вкладень. Основна мета складання звіту про рух грошових коштів полягає в наданні користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період [4]. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1] звіт про рух грошових коштів – це звіт, який відображає надходження та вибуття грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Показники звіту про рух грошових коштів дають можливість визначити:

- ✦ джерела надходження грошових коштів та їх еквівалентів, тобто яка діяльність (операційна, інвестиційна чи фінансова) дає найбільші надходження грошових коштів;
- ✦ основні напрямки та цілі вибуття грошових коштів та їх еквівалентів, тобто куди і для чого були використані грошові кошти за звітний період;
- ✦ причини розбіжності між отриманими фінансовими результатами за звітний період та сумою наявних грошових коштів у залишку. Такі випадки деякі автори називають парадоксами облікової інформації та бухгалтерської звітності:

1) прибуток є, а грошових коштів немає;

2) грошові кошти є, а прибутку немає;

3) прибуток зріс, а грошових коштів більше не стало тощо [5, с. 34].

Під грошовим потоком розуміють сумірні та розподілені в часі надходження і видатки [6, с. 306]. У звіті про рух грошових коштів надходження та видатки грошових коштів підприємства наводяться розгорнуто за видами діяльності. При цьому варто пам'ятати, що рух грошових коштів за однією операцією може включати суми, які належать до різних видів діяльності. Такі суми наводяться окремо у складі відповідних видів діяльності. Внутрішні зміни у складі грошових коштів до звіту про рух грошових коштів не включаються. Не включаються до звіту про рух грошових коштів також негрошові операції, тобто операції, що не приводять до зміни загальної суми грошей та їх еквівалентів, що належать підприємству. До таких операцій належать бартерні операції, операції з давальницькою сировиною та інші різного роду товарообмінні операції (надходження основних засобів на умовах фінансового лізингу; придбання активів шляхом емісії акцій, перетворення зобов'язань на власний капітал тощо).

Причому відображення руху грошових коштів від операційної діяльності згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1] та відповідно до МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» [7] підприємство може відображати за прямим і непрямим методом.

Прямий метод передбачає відображення операцій за джерелами надходження та напрямками витрачання грошових коштів, які виникають у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Даний метод дозволяє проаналізувати напрямки грошових потоків підприємства. Для прийняття управлінських рішень має бути проаналізовано, звідки переважно надходять грошові кошти в компанію і на що витрачаються; грошові притоки є стабільними чи періодичними; які причини неплатоспроможності компанії та який їх достатній рівень для конкретного бізнесу в даний період часу. Чим частіше відбувається поповнення грошових активів, тим меншим буде розмір середнього і максимального залишку грошових активів підприємства, але тим більшими стануть витрати на поповнення грошових активів. Чим рідше поповнюються грошові активи, тим менше сума витрат по обслуговуванню однієї операції з поповнення грошових коштів і більшим буде середній залишок грошових активів. Вивільнену в процесі потоку платежів суму грошових активів доцільно реінвестувати в короткострокові фінансові інструменти чи в інші види активів.

Для прискорення обороту грошових коштів доцільним є скорочення розрахунків готівкою. Готівкові розрахунки збільшують залишок грошових коштів підприємства та скорочують період їх використання на термін проходження платіжних документів постачальників. Прискорення грошових надходжень може здійснюватися за допомогою локбоксів, через систему розрахунків у порядку планових платежів, з подальшим акцептом, використання чекової форми

розрахунків з постачальниками тощо. Бажано планувати платежі та стягнення заборгованості таким чином, щоб мати можливість користуватися тимчасовим надлишком коштів. Серед переваг прямого методу слід відзначити його наочність. Показники звіту про рух грошових коштів, складеного за прямим методом, дають можливість проаналізувати й оцінити напрями надходження та витрачання грошей, простежити рух грошових потоків, зробити аналіз чистого грошового потоку та визначити його структуру. Така форма звіту є більш доступною та простою для сприйняття, зручною та наочною для використання інформації менеджментом і легшою з точки зору заповнення.

Суть непрямого методу полягає в поетапному коригуванні показників прибутку чи збитку від звичайної діяльності до оподаткування на суму амортизації необоротних активів, збільшення або зменшення забезпечень, оборотних активів, поточних зобов'язань, прибутку або збитку від нереалізованих курсових різниць, неопераційної діяльності та інших негрошових операцій. Такий метод складання звіту про рух грошових коштів дозволяє виявити:

- негрошові операції, які впливають на фінансовий результат, але ніколи не приведуть до руху грошових коштів (наприклад, нарахування амортизації, яка збільшує витрати звітного періоду і, відповідно, зменшує фінансовий результат діяльності підприємства, але не приводить до руху грошових коштів);
- вплив зміни оборотних активів, поточних зобов'язань, забезпечень на фінансовий результат діяльності підприємства;
- вплив на фінансовий результат діяльності підприємства прибутку або збитку від нереалізованих курсових різниць, прибутку або збитку від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій.

При цьому із загальної суми прибутку (збитку) виділяються результати здійснення фінансової та інвестиційної діяльності.

Таким чином, звіт про рух грошових коштів, складений за непрямим методом, відображає причини зміни залишку грошових коштів та їх перетворення на різні форми активів. Непрямий метод складання звіту про рух грошових коштів має переваги для аналізу показників діяльності підприємства, оскільки розкриває взаємозв'язок отриманого прибутку зі зміною оборотних активів і поточних зобов'язань та забезпечень. Але така форма звіту не дає можливості проаналізувати реальні грошові потоки в розрізі операційної діяльності, яка є основною діяльністю підприємства. Крім того, непрямий метод складання звіту за багато років, з часу початку введення такої форми звітності у практику, до сих пір залишається незрозумілим для управлінців та складним для заповнення обліковими працівниками. Непрямий метод складання звіту є трудомістким через необхідність здійснення значної кількості розрахунків для визначення показників та незрозумілим для заповнення (наприклад, у графі «Надходження» відображається зменшення, у графі «Видаток» – збільшення статей оборотних активів; у графі «Надходження» відображаються збитки, у графі «Видаток» – прибутки від курсових різниць внаслідок перерахунку грошових коштів та їх еквіваленти в іноземній валюті [4] тощо).

Другий та третій розділи звіту про рух грошових коштів заповнюються за допомогою прямого методу. Відображаються лише ті операції інвестиційної та фінансової діяльності, розрахунки за якими було проведено з використанням грошових коштів та їх еквівалентів. Рух грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності визначається на основі аналізу та відображає зміни у статтях розділу активу балансу «Необоротні активи» та статті «Поточні фінансові інвестиції» [4]. Рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності визначається та відображає основі зміни у статтях балансу за розділом «Власний капітал» і статтях, пов'язаних з фінансовою діяльністю, у розділах пасиву балансу: «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» та «Поточні зобов'язання і забезпечення» [4].

Отже, аналітичні можливості звіту, складеного за прямим і непрямим методами, будуть різні. Звіт про рух грошових коштів, як інші форми звітності, є результатом функціонування облікової системи, яка в новій організації через розширення своїх функцій має стати системою інформаційно-аналітичного забезпечення покращеного типу [8, с. 5–6].

Грошові потоки, які формуються на підприємстві у процесі його господарської діяльності, є важливим самостійним об'єктом управління [9, с. 150]. Важливе значення в процесі прийняття управлінських рішень відіграє інформація фінансової звітності, яка формується на підставі облікової інформації. Її вагомість підвищується за умови, коли облікова інформація повною мірою задовольняє інформаційні запити управлінського персоналу та не є надлишковою, тобто містить в собі всі характеристики релевантної інформації [5, с. 25]. Інформація, яка надається у фінансовій звітності, повинна бути дохідливою та зрозумілою її користувачам за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації. Оскільки основою прийняття рішення є релевантна облікова інформація, природним є бажання домагатися її максимальної точності та відповідності управлінській проблемі (запиту). «Використання релевантної інформації полегшує управлінському персоналу аналіз існуючих альтернатив, вибір варіанта з існуючих альтернатив і дозволяє обґрунтувати свої рішення» [5 с. 25].

Виходячи із важливості грошових коштів та необхідності постійного контролю з боку бухгалтерів та

керівників за грошовими потоками, О. М. Чабанюк, Т. І. Балецька [10, с. 254] вважають за доцільне щоквартально складати звіт про рух грошових коштів.

На нашу думку, враховуючи важливість та значимість грошового обороту для діяльності підприємства для ефективного всебічного аналізу грошових потоків та прийняття дієвих управлінських рішень, варто складати обидві форми звітності: Звіт про рух грошових коштів за формою 3 (прямий метод) – для зовнішнього та внутрішнього користування та Звіт про рух грошових коштів за формою 3-н (непрямий метод) – хоча б для менеджменту підприємства.

Звіт про рух грошових коштів добре структурований, тому кожен його розділ має свій зміст і велику аналітичну цінність. Інформація, представлена у звіті про рух грошових коштів, дозволяє здійснювати аналіз наявності грошових коштів на звітну дату, аналіз руху грошових коштів за звітний період та прогнозування майбутніх грошових потоків. Він навіть дозволяє судити про ймовірність погашення боргових зобов'язань і виплати дивідендів підприємством, а також виникнення потреби у фінансуванні із зовнішніх джерел і визначати стратегію його діяльності.

ВИСНОВКИ

Звіт про рух грошових коштів разом з балансом і звітом про фінансові результати дає можливість найбільш повно оцінити фінансовий стан і фінансові результати підприємства, його ліквідність, платоспроможність та визначити напрямки та можливості покращення діяльності підприємства. Керівництво підприємства може використовувати інформацію звіту про рух грошових коштів для:

- встановлення рівня грошових засобів, необхідних для ведення бізнесу;
- аналізу реальних грошових потоків підприємства, їх стабільності та спрямованості;
- оцінки динаміки та структури чистого грошового потоку;
- визначення платоспроможності підприємства, тобто достатності грошових коштів для погашення своїх зобов'язань і встановлення причин неплатоспроможності;
- оцінки впливу операційної, інвестиційної та фінансової діяльності на загальний стан підприємства та його фінансові результати;
- оцінки ефективності використання вільних грошових коштів;
- здійснення аналізу прийнятих рішень про додаткове інвестування в інші підприємства;
- прогнозування інвестиційної та фінансової політики;
- визначення показників ліквідності підприємства;
- вирішення дивідендної політики підприємства та інше.

Ефективна система управління грошовими потоками за даними звіту про рух грошових коштів забезпечує фінансову стабільність підприємства, дозволяє знизити потребу в позиковому капіталі (а, відповідно, і фінансові ризики), сприяє прискоренню обороту капіталу та зміцненню платоспроможності підприємства. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13

2. Райан Б. Стратегический учет для руководителя / пер. с англ. под ред. В. А. Микрюкова. М. : Аудит, ЮНИТИ, 1998. 616 с.

3. Чижишин О. І. Управлінські аспекти раціоналізації використання грошових ресурсів підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 17. С. 486–490. URL: http://global-national.in.ua/archive/17-2017/103.pdf

4. Наказ Міністерства фінансів України «Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності» від 28.03.2013 р. № 433. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv

5. Лаговська О. А., Легенчук С. Ф., Кузь В. І., Кучер С. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посіб. Житомир : Житомирський державний технологічний університет, 2017. 416 с.

6. Майборода О. Є., Майборода О. В., Реплюк О. В. Напрями управління грошовими потоками підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 305–309.

7. МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019

8. Безверхий К. В., Бочуля Т. В. Інформаційний комплекс облікової системи та звітність в Україні : монографія. Київ : ЦУЛ, 2014. 184 с.

9. Циган Р. М. Удосконалення класифікації грошових потоків з урахуванням сучасних умов господарювання. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 4. С. 150–155.

10. Чабанюк О. М., Балецька Т. І. Звіт про рух грошових коштів та його місце в управлінні підприємством. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2012. № 721: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. С. 250–255.

REFERENCES

Bezverkhyi, K. V., and Bochulia, T. V. *Informatsiinyi kompleks oblikovoi systemy ta zvitnist v Ukraini* [Information system of accounting system and reporting in Ukraine]. Kyiv: TsUL, 2014.

Chabaniuk, O. M., and Baletska T. I. "Zvit pro rukh hroshovykh koshtiv ta yoho mistse v upravlinni pidpryiemstvom" [Cash flow statement and its place in the management of the enterprise]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika, no. 721: Menedzhment ta pidpryiemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku* (2012): 250-255.

Chyzhyshyn, O. I. "Upravlinski aspekty ratsionalizatsii vykorystannia hroshovykh resursiv pidpryiemstva" [Management aspects of rationalizing the use of enterprise resources]. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky. 2017. http://global-national.in.ua/archive/17-2017/103.pdf

[Legal Act of Ukraine] (2013). https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv

Lahovska, O. A. et al. *Bukhhalterskyi oblik v upravlinni pidpryiemstvom* [Accounting in the management of the enterprise]. Zhytomyr: Zhytomyrskyi derzhavnyi tekhnolohichnyi universytet, 2017.

"MSBO 7 «Zvit pro rukh hroshovykh koshtiv»" [IAS 7 Statement of Cash Flows]. http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019

Maiboroda, O. Ye. et al. "Napriamy upravlinnia hroshovymy potokamy pidpryiemstva" [Areas of management of cash flows of the enterprise]. *Ekonomika i suspilstvo,* no. 10 (2017): 305-309.

"NP (S)BO 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti»" [NP (C)BO 1 "General Requirements for Financial Statements"]. http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13

Rayan, B. *Strategicheskiy uchet dlya rukovoditelya* [Strategic accounting for the head]. Moscow: Audit; YuNITI, 1998.

Tsyhan, R. M. "Udoskonalennia klasyfikatsii hroshovykh potokiv z urakhuvanniam suchasnykh umov hospodariuvannia" [Improvement of the classification of cash flows in the light of modern economic conditions]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 4 (2010): 150-155.